

Åren som gått

Vagnhärad's Hembygdsförening

År 2020

I n n e h å l l

I N L E D N I N G	3
Styrelse 2020	4
Evenemang 2020	5
Vad händer på Trostorp	6
Flottfärderna på Trosaån	9
Hedebygruppen 1997 - 1999	11
Albybro och Nygård 1920 – 1950	14
Folkhemsmuséet	16
Företagare i Vagnhärad	17
Systrarna Ute & Inne AB	17
Janssons frestelse	19
Åbrostugans återinvigning	22
Sjösänkningen och Å-rensningen	24
En vagnhäradprofil	26
Rymmer hemifrån	27
Litet korsord	28

I N L E D N I N G

I inledningen till den första årsskriften "Åren som gått 2003" stod följande att läsa.

"Att producera en årsskrift med många sidor fyllda av intressant läsning kräver en betydande insats av dess redaktion, vilket i sin tur gör att redaktionen efter ett antal utgåvor, så smått tappar sugen."

Årsskriften har under de år som gått bestått, dels av reportage om arrangemang som hembygdsföreningen haft, dels informativa artiklar om företeelser, händelser och/eller personer både i gången tid och nutid. Antal sidor som årsskriften bestått av har varierat. Detta med tanke på att arbetsinsatsen för kommande redaktioner, medvetet inte skall vara så betungande att intresset svalnar och att de som framställer skriften skall tröttna och årsskriften läggs ner.

Redaktionen består nu av 5 personer. Av dessa är det 2 personer som varit med från starten 2003. Under åren har några medarbetare ersatts med nya entusiaster och just nu är vi ett gäng med bra samarbete och arbetsglädje som resulterat i att skriften kunnat komma ut oavbrutet under 17 år.

Vår förhoppning är att årets utgåva **Åren som gått 2020** skall ge Dig intressant information och en stunds förströelse och redaktionen överlämnar härmed årsskriften till Dig att läsa, begrunda och ev. kommentera. Om Du som läser detta har tips om innehåll, eller kanske rent av skulle vilja vara en i gänget – kontakta då någon i redaktionsgruppen.

Styrelse 2020

Ordförande	Anita Gustafsson	0156-10896
Sekreterare	Torbjörn Engqvist	073-0434688
Kassör	Kerstin Bergwall	0156-14225
Ledamöter	Birgit Lindkvist	070-3006208
	Lottie Lundmark	073-8017512
	Tom Sundqvist	0156-18102
	Gunilla Stark	073-6276353
	Britt Gårdebäck	070-5665162
	Irene Englund	0156-14270
	Hans Larsson	0156-26412
	Stefan Björnmalm	0156-26974
Ersättare	Per-Olof Gustafsson	070-8856645
	Hans Järvinen	073-6822245
	Monica Nordqvist	070-2255593

Medlemsavgiften

Varje förenings grundbult är medlemmarnas ekonomiska bidrag d.v.s. medlemsavgiften. För att betala avgiften behöver Du veta följande:

Namn:	Vagnhärads hembygdsförening
Föreningens Bankgiro nr	5326-9353
Belopp:	150 kronor per medlem och år
Medlemsnummer:	Unikt per medlem

Om Du inte har Ditt medlemsnummer tillgängligt kan Du i stället ange Ditt för- och efternamn (texta) och telefonnummer.

Medlemsavgiften betalas helst under mars månad.

Evenemang 2020

Mars	Söndag	22	15:00	Årsmöte
April	Torsdag	30	19:00	Valborg
Maj	Måndag	11	09:00	Skoldagar årskurs 3
	Tisdag	12	09:00	Skoldagar årskurs 3
Juni	Lördag	06	13:00	Nationaldagsfirande
	Onsdag	10	19:00	Allsång
	Torsdag	18	16:00	Midsommarstån på kläs
	Fredag	19	11:00	Midsommar
	Söndag	28	11:00	Aradisd
Juli	Söndag	05	11:00	Söndagsservering
	Söndag	12	11:00	Erksmarknad
	Söndag	19	11:00	Helmansstämma
	Söndag	26	11:00	Söndagsservering
Aug.	Söndag	02	11:00	Söndagsservering
	Söndag	09	11:00	Söndagsservering
	Söndag	12	19:00	Allsång
	Söndag	16	11:00	Söndagsservering
	Söndag	23	11:00	Söndagsservering
	Söndag	30	11:00	Söndagsservering
Okt.	Söndag	25	14:00	Medlemsträff
Nov	Lördag	28	11:00	Advent på Trostorp
	Söndag	29	11:00	Advent på Trostorp
Dec.	Lördag	05	11:00	Advent på Trostorp
	Söndag	06	11:00	Advent på Trostorp

Inställt på grund av CORONA

Vad händer på Trostorp

Det Folkhemsmuséet som fanns i Vagnhärads stationsbyggnad monterades ner år 2014 och lades i förvar på Trostorp. Muséet skulle beredas plats på hembygdsgården Trostorp och efter mycket funderande och planerande blev resultatet att en omfattande omdisponering av hembygdsgårdens utrymmen borde göras.

Denna omdisponering innebar bl.a. att utrymmena på ladans baksida skulle göras större, kökets lokaler skulle utökas och att nya lokaler för Folkhemsmuseet skulle byggas.

Ombyggnaden av ladans baksida gjordes 2019 och redovisades i Åren som gått 2019. Och vad blev resultatet 2019?

För nedlagt arbetet och för pengarna fick vi ett betydligt större kallförråd, förvaringsplats för gräsklipparna och trädgårdsverktyg och ett mindre varmförråd, och sist men inte minst en större verkstad som tillåter vagnsrenovering även vintertid. Priset var

155 000 kr, varav 106 000 kr i bidrag. Till detta kommer allt det frivilliga arbete som utfördes, en enorm arbetsglädje och ett gott kamratskap.

I byggplanerna ingick sedan länge en utbyggnad av köket - en "smörgåsverkstad". Orsaken var att föreningen hade fått anmärkning av kommunens miljökontor: vi fick inte göra smörgåsar i köket samtidigt som övriga förberedelser pågick.

Resultatet blev att vi i några år gjorde smörgåsar i arkivet och att de sista åren gjordes smörgåsarna tidigt på morgonen i köket innan övrig verksamhet startade.

Byggandet av "smörgåsverkstaden" påbörjades torsdagen den 5 mars 2020.

Då träffades nio arbetssugna föreningsmedlemmar. Det var samma gäng som året tidigare varit med och

byggt förrådet, och som nu äntligen fick utlopp för sin återhållna arbetslust. På samma sätt som förra året ställde ett antal kvinnliga medlemmar upp och serverade varm lunch varje dag till de som deltog i byggandet.

Själva utbyggnaden bestod i en förlängning av entrén, väster ut med ca 10 m², Marken planerades och plinthål grävdes.

Arbetet fortsatte enligt samma rutiner som tidigare, arbete tre dagar i veckan, så onsdagen den 11 mars är plintarna invägda och golvbjälklaget börjar läggas. Detta trots det dåliga vädret med hård blåst och stundtals regn. Men som någon sa, "vi är väl inte gjorda av socker", vi står väl emot litet regn.

Jobbet flöt på bra, det enda som skapade huvudbry var anslutningen av det nya taket mot det gamla, men det löste sig till belåtenhet.

I början av april målas ytterpanelen och innergolvet kom på plats. Sedan monterades de skänkta skåpen, bänkarna och diskbänken på plats och i slutet av maj kunde vi konstatera att allt var klart. Miljökontoret har besiktat och godkänt smörgåsverkstaden

och vi har ett kök, som vi får använda vid våra stora evenemang. Även "kökspersonalen" har gett sitt godkännande.

Vad har vi då fått för pengarna och arbetet? Vi har fått ett kök som uppfyller miljökraven och som är mer lättarbetat. Det kommer framförallt att märkas vid våra stora evenemang.

Detta till en kostnad av 73 000 kr samt 631 frivilliga arbetstimmar.

Skall man se något positivt med Coronan, så har den "underlättat" vid utbyggnaden av köket eftersom det inte har varit några stora evenemang. Tyvärr så har det varit ett stort intäktsbortfall, men nu är vi rustade för framtiden.

Intäktsbortfallet har fört med sig att det planerade skolhuset, som vi hade kunnat påbörja 2020 har "lagts på is", men inte strukits ur planeringen.

Tyvärr får orsaken till byggverksamheten – ett nytt skolhus – vänta ytterligare ett tag. Tanken är att folkhemmet skall inrymmas i Trostorpstugans vänstra del, den nuvarande skolsalen, men eftersom vi inte har något skolhus så får skolsalen vara kvar där den nu är.

Fritt efter minnesanteckningar gjorda av
Torbjörn Engqvist

OBS!

Efter det att baksidan av ladan färdigställts har även en ny vedbod byggts på platsen.

Flottfärderna på Trosaån

Vid en träff med Claes-Urban Boström på kommunalkontoret i Trosa, ställde han frågan ”Vad kommer Västerljung att bidra med till Trosas 400-årsjubileum?” Snabbt kom tanken på att göra en flottfärd från Sillen till Trosa. Ån har vi ju, Vagnhärad, Västerljung och Trosa gemensamt. Claes-Göran anammade idén direkt.

När jag började tänka efter så förstod jag att det inte skulle bli en enkel sak. Pengar krävs, hur ska färden gå till? Jag ringde Maj Ohlsson och Maj-Britt Imnander. Vi träffades och bestämde oss för att göra en rekognosering av ån. Komfix lånade ut båt och roddare. En fin och kylig novemberdag 2009 klev vi i båten vid Hulo och blev rodda till bron vid Trosaland. Det tog ca en timme. Under färden kunde vi se vad bävrarna ställt till med. Utmed ån hade de gnagt av stora träd som var en halvmeter i diameter, med sina starka tänder. På ett ställe var vi tvungna att få hjälp att lyfta båten över värsta bäverhindret. En vecka senare fortsatte vi färden men då rodde vi själva.

Den 8 februari 2010 ordnades ett möte i Trosa Rådstuga. Alla tre hembygdsföreningarna deltog. Vagnhärad's Scoutkår, Trosa Turism, Delblanc-sällskapet och Aradis, Trosabygdens forn-och medeltidsförening fanns också på plats. Maj Ohlson och jag blev utsedda till projektledare och därmed var vi igång. Efter undersökning av flottar gjorde Arne en ritning. Thomas Bock på XL-Bygg lät oss bygga där. Han lovade också att hjälpa till med sjösättningen när flottarna var klara. Till sommaren var 3 flottar färdiga. Försäkringar och säkerhetsfrågor ordnades. Räddningstjänsten ställde upp med flytvästar.

Pengar beviljades från Trosa kommun. 100 kr blev biljettpriset för flottfararna. Vid sjösättningen hade ÖSP och SN gjort intervjuer. Intresset bland allmänheten började växa. Kaptenen och styrmän ordnades. Hulo fixade kaptenmössor och biljettförsäljning. ÖSP ordnade med annonseringen.

Första flotturerna startade vid Hulo den 21 augusti 2010. Med flottar och guider välkomnades de 64 första flottfararna som fick berättat vad som hänt historiskt utmed ån, samtidigt som de kunde njuta av den magiska åfärden. Vid Trosalands kyrka var färden slut, där buss och bilar väntade för resan tillbaka mot Vagnhärad.

Under tio års tid kunde dessa flottfärder pågå, men 2020 beslöts att lägga ner verksamheten! Under dessa år har 3 100 vuxna och därtill väldigt många barn gjort den natursköna sjöresan.

Astrid poängterar att detta projekt aldrig hade gått att genomföra utan all hjälp och positivitet hon har mötts av genom åren.

En del av de drivande har varit: Astrid Gustavsson och Arne Johansson, Anders Thunholm, Maj Ohlson, Maj-Britt Innander, Kjell Gustavsson, Håkan Karlsson, Kurt Nilsson, Thure Pettersson, Anette Färjare, Nils Johansson, Leif o Anita Gustafsson, Bror Karlsson.

Flottfärder på Trosaån 2016

Varje onsdag 15 juni - 17 augusti går flottfärder mellan Scoutstugan, Länsmansv. 3 och bron vid Trosalands kyrka

Färden tar cirka en och en halv timme.
Pris: 100 kr per person.

Kl 14:00
Kl 17:00
Kl 11:00 (endast 13.20.27 juli, 3 aug.)

För mer information kontakta
Trosa Turistcenter: www.trosa.com
Bokning görs dagen innan önskad tur, tel. 0156-522 22.

FLOTTFÄRDER PÅ TROSAÅN
www.flottfarderpatrosa.se

Astrid Gustavsson
Västerljungs hembygdsförenings ordförande

Hedebygruppen 1997 - 1999

Tänkte forska lite i vad Hedebygruppen var och vad de gjorde, så jag besökte Lena och Gunnar Hedström, för att ställa några frågor.

Vilken upplevelse. Det var rena guldgruvan av information, dokumentation och bilder över Vagnhärad från början av 1900-talet.

Lena berättade med entusiasm och inlevelse. Medlemmar i Hedebygruppen har skrivit om allt, det skulle fylla en bok. Jag kan bara ge några axplock här.

Ett gäng gamla Vagnhäradabor samlades vid Å-promenaden. De beslutade sig för att rensa upp och göra iordning där. Det var ett slitsamt arbete, men med gemensamma krafter så lyckades det.

Nygårdsängen har iordningställts av den ideellt arbetande Hedebygruppen.

Ett landsbygds-och EU-projekt, möjliggjorde detta. Projektet 1997-1999.

Planering och utjämning av befintliga massor, gjorde att en stor yta, nu kunde användas av kommunens invånare. Scenen var klar lagom till Hedebydagen i augusti 1999. Som för övrigt firades med pompa och ståt. Många kända artister hade Lena lyckats få med.

År 2000 firade Hedebyskolan, för första gången, sin skolavslutning där.

Till ängen hör också det stora däckat vid ån, nedanför Betel.

Hedebygruppen har tillsyn av marken, som sträcker sig från Betelkyrkan till Nygårds-dammen och söder om Centrumvägen.

Historik: Nygård i Vagnhärad, stod modell för Valla i TV-serien Hedebyborna.

Författaren Sven Delblanc, bodde vid gården Mölna. Under Vikingatiden var här en bred insegslingsled.

Silverfabriken låg där uppfarten till Bronsåldersvägen ligger idag. Fabriken byggdes 1918 vid Nygård. Från början blev det Östblads Skridskofabrik. Övergick sen till tenn-och nysilver varor, AB Nygårds Tenn och försilvringsfabrik.

Hedebygruppen har också skrivit om Vagnhärad's kvarnar.

Den sista kvarnen som var i bruk i Vagnhärad var Husby Kvarn, den revs 1961.

Kvarnarna har anor från 1600-talet och var i drift ända in på 1960-talet.

EU-projekten gjorde att man kunde bygga upp Folkhemmet och visa på en tidsepok som skiljer sig mycket från dagens boende, sparsamhet men ändå trivsel.

De sökte lite bidrag, engagerade arbetslösa. På så sätt kunde de göra en kopia av hur man bodde för länge sedan.

Mycket viktigt att barn och ungdomar kan få se hur an-norlunda livet var då.

Man införde också skoldagarna där 3:e klassare fick komma till Hembygdsföreningen Trostorp, varje år, för att lära sig om gammalt hantverk, matlagning och hur man levde förr.

Det här är hämtat ur Hedebygruppens olika berättelser och material samt Gunnar och Lena Hedströms berättelse.

Har nog missat att berätta hur den gamla kungliga väntsallen, gjordes iordning.

Magasinet vid järnvägen i Vagnhärad där Hedebygruppen hade sina lokaler.

Jag som gjort sammanställning är
Barbro Gustafsson

Albybro och Nygård

1920 – 1950

Denna översiktskarta visar hur promenaden sträcker sig idag, men i första hand hur Nygårdsområdet såg ut under den period som Deblanc beskriver i sin romansvit "Hedebyborna".

- 1 Övre Mölna – författaren Sven Delblancs föräldrahem åren 1936 – 1943.
- 2 Lanthandel vid Albybro 1923-1953: Ägare Algot Jansson och senare sonen Per-Gunnar. Huset inrymde även en mindre bostad.
- 3 Handlarens bostad
- 4 Rävfarmarens bostad.
- 5 ”Stickerskornas hus. Tvätt- och strykinrättning men i första hand arbetsplats för två stickerskor.
- 6 Nygårds mangårdsbyggnad (Valla i Hedebyborna). Sista ägaren baron Tamm (1936-1957).
- 7 Loge och vagnslider.
- 8 Magasin.
- 9,10 Boningshus.
- 11 Ladugård
- 12 Mangelbod och bostadshus
- 13 Krooghs silverfabrik. Mellan 1936-1944 tillverkades tenn och nysilver. Här inrymdes tidigare Östblads skridskofabrik.
- 14 Smedja
- 15 Baron Tamms senare bostadshus.
- 16 Ådala med tillhörande ekonomibyggnader.
 - 17 • Matkällare.
 - 18 • Tvättstuga.
- 19 Svinhus
- 20 Åstugan. Här finns många växter som planterades av musiklärare Beata Scheering.
- 21 Kraftverk. Försåg kvarn, såg samt Nygård med el.
- 22 Filadelfia. En donation av tidigare ägaren till Nygård, patron Eriksson.

Folkhemsmuséet

FOLKHEMSMUSÉET byggdes i samband med ett EU-projekt som pågick från och med 1998- tom hela år 1999.

Hedebygruppen är en lokal, idéell arbetsgrupp som under 2 års tid jobbade i ett projekt tillsammans med arbetsförmedlingen och arbetslösa personer i Trosa kommun. Hedebyprojektet har tagit fram Folkhemsmuséet, "Från vikingafärd till X2000" en skrift om bygdens historia, en historisk karta som visar bygdens historia 3000 år tillbaka, samt en folkfest Hedebydagen, där de kända skådespelarna, John Harrysson, Ingvar Kjellson, Nina Gunke, Allan Svensson, Anders Nyström, som varit med om inspelningen av TV-serien gästade oss. I detta projekt bildades också Delblancsällskapet, idag har det även utvecklats resor till bygden, i Delblancs fotspår.

Folkhemmet - är ett uttryck som på 1930-talet myntades av en centralgestalt i svensk politik, senare statminister, Per-Albin Hansson. Han hade visioner om ett bättre samhälle utan klasskillnader, det kom till genom sociala reformer och att det byggdes fler bostäder. Alla bodde dock inte i nybyggda bostäder, men det lilla "Folkhemsmuséet" visar på ett arbetarhem från 1930-talet och symboliskt kan det vara en kalkbruksarbetares bostad från den tiden. Det fanns 2 kalkbruk, en stor industri i Vagnhärad på den tiden och det var många som arbetade där.

Varför finns ett "Folkhemsmuséum" just här, jo i EU-projektet anspelade vi på den tiden Sven Delblanc, som barn bodde här i bygden, hans senare författarskap ledde ju till den kända TV-serien om "Hedebyborna" som var Vagnhärad i Hedebyserien. Interiören visar ett hem på 1930-40 talet, man ser hur allt var helt annorlunda, mot dagens boende, det fanns inga elektriska maskiner, spisar och kylskåp, där var bara ett enkelt skafferier, och all mat tillagades hemma. Det visar på ett enkelt boende där sparsamheten var genomgående, men mamma fanns hemma, och det var trivsel i all enkelhet.

Museet visar ett rum och kök tidstypiskt inrett.

Fotografierna är hämtade ur bygdens historia.

VÄLKOMNA HÄLSAR HEDEBYGRUPPEN

*Originaldokumentet är kopierat – därför det annorlunda utseendet på texten.
Redaktionen*

Företagare i Vagnhärad

Systrarna Ute & Inne AB

Företaget ligger i den vackra K-märkta Stationsbyggnaden i Vagnhärad och systrarna heter Eva Markussen och Anna Olsson Ceder. De har drivit denna affär sedan 2014.

De utbildade sig i Möbeltapetsering i Runtuna. De började sedan i liten skala från Evas bostad men det blev till slut för trångt, omöjligt och för rörigt. Så blev det en lokal ledig på Industrigatan i Trosa, året var 2009. De flyttade in och drev en verkstad för möbelrenovering.

År 2013 lade de ned verksamheten i Trosa och flyttade utvalda delar av sortimentet från Trosa till Mörkö och drev "Idala lanthandel och kafé". Detta ägde rum sommaren 2013 och 2014.

Så fick de förmånen att överta lokalerna i stationshuset i Vagnhärad 2014. Med deras egna behov av att bli inspirerade av färg, form och vackra saker byggde de upp verksamheten.

När man kommer in i affären/verkstaden slås man direkt av den vackra, lugna härliga atmosfären!! Ungefär 4 meters takhöjd, fylld av fina, nya och delvis äldre föremål. Deras paroll är 'Nytt och nött'. Här finns nästan all inredning till ett hem. I verkstaden som finns i det tredje rummet står rokokostolar på ett bord och andra möbler som väntar på att bli omklädda eller ska repareras. Allt är möjligt för dessa syst-rar som har en bred verksamhet såsom försäljning av div.

inredningsdetaljer, tyger (vackra linne- och ylle-tyger), sybehör, sömnad, möbeltapetsering, möbler, smycken, kläder och mycket annat, de fixar allt. De utför även trädgårdstjänster på uppdrag av både privatpersoner och företag. De är verkligen allkonstnärer! De poängterar att de är två väldigt olika systrar men oerhört sammanvävda som har flyttat runt i Sverige under sin uppväxttid. Anna har dessutom bott i USA en tid.

Man kan även lämna in och få sin symaskin lagad eller servad.

Gör ett besök och låt Dig inspireras hos "Systrarna ute och inne" i Vagnhärad!!

Gunilla Eriksson

Janssons frestelse

Redan 1846 avskaffades det gamla näringstvänget. Då blev det fritt fram att öppna Handelsbod på landsbygden. I mitten av 1800-talet kom det till en lanthandel vid Albybro. 1923 köpte handelsman Algot Jansson affären.

Första "Filialen" i början av 30-talet.

I början på 1930-talet, kompletterades affären med en bensinstation, som låg vid Riksettan, The Texas c:o oil. Bensinpriset var då, 34 öre litern, skatt 7 öre.

1947 var det år som P.G. Jansson tog över Lanthandeln. Man började att modernisera med kyldisk och frysar. Man hade börjat med djupfrysar varor och glass.

1951 blev P.G. Jansson sekreterare i hembygdsföreningen, 1960 valdes han till ordförande.

P.G.s föräldrar gick bort 1951 resp. 1953. P.G. och fästmön Barbro förlovade sig. Nu började man fundera över Lanthandelns framtid. Det bestämdes att det ska bli snabbköp, det första snabbköpet i Östra Sörmland.

I slutet av september 1953 var allt klart för överflyttning av den gamla butiken till den nya vid Riksettan. Det efterlängtrade bröllopet blev av några veckor efter invigningen.

Albybro snabbköp, var ett faktum. Det ordnades med hemkörning av varor. 1955 var det TV visning i butiken. Det blev ett stort intresse.

1956 blev P.G. ordförande i Trosabygdens köpmannaförening. Där etablerade han kontakt med övriga köpmän på orten.

På 60-talet kändes det som vi behövde bygga ut kiosken. Den byggdes om till en modern kiosk med en gatuköksavdelning.

Där föddes Janssons Frestelse

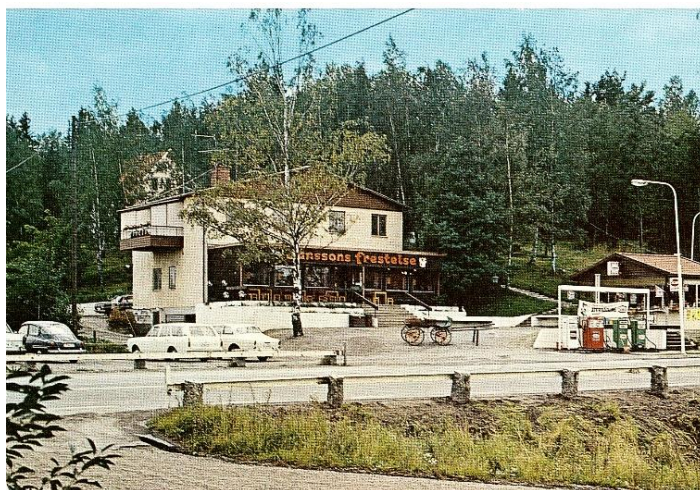
Under resor i Sydeuropa såg man Bodegor, det kanske kunde vara något?

Livsmedelshandlarförbundet inbjöd till en Tysklandsresa - de ville veta mer innan de bestämde sig, så det blev även en gruppresa till USA för att studera med egna ögon. Resan gjordes med Köpmannaförbundets medgivande.

Restaurang och vägkrog var inte tanken från början. Allt under samma tak, var meningen

I slutet av 60-talet, beslöt vi oss för att satsa på restaurang och vägkrog.

Det var tack vare en nyhet från Scan. De lanserade en portionsrätt, avsedd att värmas i mikrovågsugn. Det utlystes en tävling bland kunderna, om namnförslag. Det förslag som kändes bäst var "Janssons Frestelse".

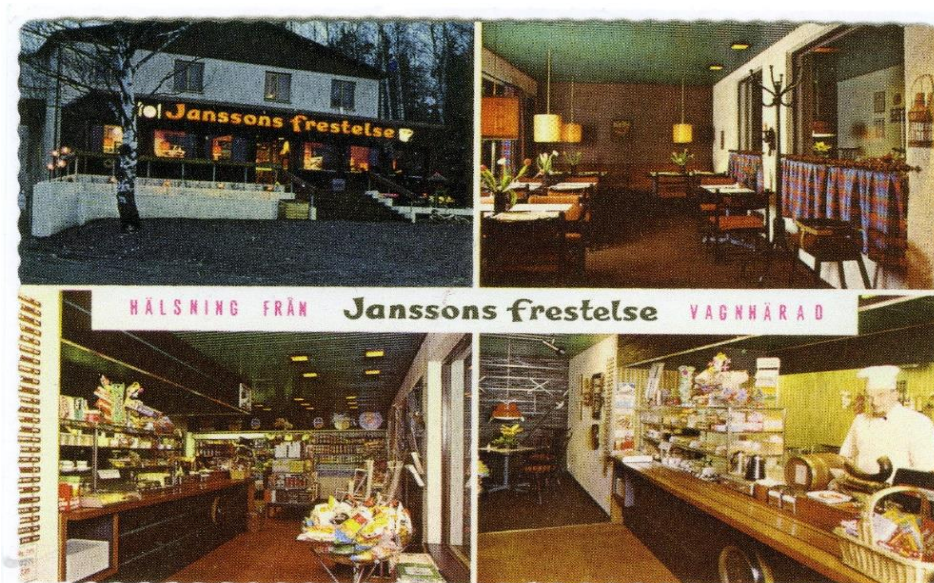
Den 12 april 1969, kl. 10.00 inbjöds företrädare för kommunen, och alla som hjälpt till vid ombyggnaden. Öppningsdagen kom, men inget bygglov.

Premiäröppning 13 april, hade ett 20-tal rätter att erbjuda. De hade turen att få tag på servicekännande personal, som bestod av matkunniga hemmafruar och ungdomar från orten. Till antalet mellan 30 - 40 st. Det var full fart hela tiden.

Så kom då bygglovets och ett bötesbelopp, som var ett billigt pris för god reklam.

Terrass för uteservering färdigställdes, Blommor planterades. En liten fontän skulle färdigställas. En butik i mindre skala fanns kvar.

Det var många på orten som hade ett arbete på Janssons Frestelse.

Tiderna förändras och med indraget öl-tillstånd och ingen av och på fart till motorvägen, beslutade vi att sälja 1981.

Informationen hämtad ur "Alby Handlare" skriven av Per-G. Jansson.

Godkänd att använda, av sonen Lars Henrik.

Per- Olof Gustafsson

Åbrostugans återinvigning

Hembygdsafton vid Trostorp, söndagen den 16 sept. 1951 Kl. 15:15 i anledning av nyinvigning av Åbrostugan efter restaurering av väggmålningarna.

En talrik menighet hade samlats denna vackra höstsöndag vid Hembygdsgården, och möttes där av härliga kaffebord, varför en kopp kaffe blev första punkt på programmet. Därefter bjöds på allmogelåtar, spelade på fiol av fru och fröken Zetterberg från Västerljung.

Så flyttade vi då ut i solskenet och hälsades där välkomna till denna hembygdsafton av ordf. i hembygdsföreningen, Kontr.prost. H. Axman. Tillsammans sjöng vi så Sörmlands-sången. Därefter tog åter Prosten Axman till orda, och redogjorde bl.a. för de öden den nu nyrenoverade Åbro-stugan genomgått. Han berättade om att den gamla stugan var nära att säljas till en storindustri såsom bränsle i början av kristiden, men att Hembygdsföreningen då lyckades komma emellan och förvärva den, för att så flytta den från Åbro gård till dess nuvarande plats, vidare hur illa behandlad detta gamla kulturminnesmärke varit, bl.a. var det hönshus i lilla mittenrummet och den nu så vackra salen hade under militärmanövrar i trakten använts som logement och att gossarna vid dessa tillfällen, sannerligen ej farit väl med den, dom ovetande, värdefulla stugan.

Anna Lindahl
1904 - 1952

Efter detta inledningsanförande hälsade så prosten Axman, skådespelerskan Anna Lindahl välkommen och överlämnade

så ordet till henne. Fru Lindahl läste så tre hembygdsbetonade stycken av skalderna Fröding och Karlfeldt, vilka livligt uppskattades.

Nästa punkt på programmet var ännu några hembygdslåtar. Därefter hade vi glädjen att få höra Landsarkivarie Dr Ivar Schnell tala om Trostorps-målningarna samt övrigt Slotts-, Kyrko- och Allmogemåleri i Sörmlandsbyggderna. Han daterade bl.a. Åbro-stugans målningar till omkr. år 1750 och ansåg dessa vara rätt unika med sin enastående färgprakt.

Efter Dr. Schnells anförande följde så en andra uppläsning av fru Lindahl, vilken innehöll stycken av Harry Martinsson, Gunnar Ekelöf och Prins Wilhelm.

Så följde sång av fru Hagvall till orgelackompanjemang, kantor Hagvall.

I några slutord behandlade så prost. Axman, föreningens ekonomi i restaureringskassan och framhöll att vad som givit första impulsen till detta arbete var makarna Anjou storartade 1000 kr.- donation i samband med Stationsmästare Anjous 60-årsdag, och att trots detta och många andra värdefulla bidrag, ännu fattades full tackning, varför talaren varmt förordade den kollekt, som därefter, under allsång, uppsamlades. Denna kollekt inbringade 57:--

Så hade då denna hembygdsafton nått sitt slut, utom för de som ville ha ännu en kopp gott kaffe, serverad till äkta hembygdsmusik och i äkta hembygdsmiljö.

=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=0=

Albybro, Vagnhärad som ovan
Per. E. Jaus Lar.
Sekreterare

Sjösänkningen och Å-rensningen

Behovet av åkermark var stort i slutet av 1800-talet. Befolkningen ökade kraftigt. Man högg ned skog och odlade upp, dikade samt odlade upp ängsmark i den mån det gick. För att komma åt ännu mer mark började man på 1870-talet att sänka sjöarnas nivå. Det tog lång tid att genomföra eftersom allt arbete måste utföras för hand. I en del sjöar sänktes vattennivån en dryg meter.

Det var också vid den här tiden som man började sänka Trosaåns vattennivå, och i spetsen för detta företag stod Daga Härads Sjösänkningsbolag. Det var en sammanslutning av alla bönder som hade mark intill sjösystemet. Sjösänkningsbolaget omfattar större delen av Trosaåns vattensystem. Hela sträckningen har en längd på c:a 70 km och åns vatten kommer ursprungligen från de båda småsjöarna Stora kalven och Finnsjön, c:a 10 km SV Åkers Styckebruk. Inom systemet ligger följande 12 sjöar med en yta på 1 km eller mer: Gällringesjöarna, Trynen, Avlasjön, Nyckelsjön, Klemmingen, Lockvattnet, Storsjön, Frösjön, Skillötsjön, Långsjön samt Sillen.

Sjösänkningen utfördes sannolikt åren 1874-1879. Själva grävningsarbetet började vid Nygård i Vagnhärad och sedan fortsatte man uppströms genom Dagabygden. Det var ett mycket hårt arbete. Man hade inga maskiner utan allt arbete måste utföras för hand. Vanligen hade man enkla träspadar av al eller björk med ganska långt blad. Dessa spadar var lätta att hantera och framför allt släppte de ifrån sig leran. När åkanterna blev höga fick man arbeta i skift. En vanlig trälucka lades upp på kanten och där hivade första grävaren upp sin lerhög, som sedan togs om hand av näste man osv precis som när man lastade upp hö på de höga

skullarna förr i tiden.

Långa sträckor av åkanterna måste också pålas med kraftiga furupålar och plank för att undvika ras. Att sedan transportera bort alla uppgrävda lermassor och planera berörda åkermarker tog säkert lika lång tid som själva grävandet. När grävningsarbetet var avslutat måste man sedan ta itu med broar och vägar.

En viktig del av underhållet var årensningen som utfördes på sensommaren, i augusti. Under de varma sommarmånaderna växte nate och olika gräsarter så frodigt att det blev omöjligt att ta sig fram med båt i vattendragen. Å-rensningen började vid Sillen och slutade vid Kvarnforsen. Allt arbete utfördes för hand med vanlig lie. Man började vid åmynningarna och arbetade i etapper, som inte fick vara längre än att det strömmande vattnet kunde föra bort det avslagna gräset. Vanligen var man två om arbetet, så att man kunde få med sig hela bredden på en gång.

Ur Alby handlare:

Flotten forslades till åmynningen vid Sille. Redskap: liar på långa skaft, grepar, gafflar etc. Proviant: en låda bira, ett par halvlitrar, ett rejält stycke rökt fläsk och en ring bräckkorv. Sedan rensade man 7-8 km i lugn takt. Hem promenerade man för nattvila varje kväll. Tillbaks till flotten på morgonen. 1930 var det två man på flotten, Piggen och Bergholmen. Flottavställningsplats var Kristinelund, i närheten av Albybro. Flotten stod lutad mot väggen på en lada.

Å-rensningen upphörde på 50-talet.

Ur Hedebygruppens arkiv

En vagnhäradsprofil

Sonen Jonas och Sune
Lidingöloppet 2020

Sune Eriksson är en eldsjäl inom idrotten i Trosa kommun. Han kom till Sverige från Åland 1962. Han flyttade till Nynäshamn där friidrotten tog sin början. 1965 startade han i det första Lidingöloppet och sedan dess har det blivit ytterligare 55 stycken, alltså samtliga lopp, tre mil i hård terräng. Två timmar var hans bästa tid i unga år.

Efter ca 15 år i Uppsala i Bälinge idrottsförening flyttade han till Vagnhärad med fru och två barn. Sonen var då 6 år och dottern 9 år. Sonen började spela fotboll i dåvarande VSK, Vagnhärads Sportklubb. Sune var med och följde sonens utveckling genom hela hans fotbollskarriär inom VSK.

När sonen flyttade för att studera vidare tog Sune över Sponsorsansvaret för föreningen 1996. Sedan dess har han varje år besökt 70-80 företag i kommunen och förhandlat om stöd till föreningen så att alla ungdomar i kommunen ska kunna idrotta, både friidrott och fotboll. Sune har genom åren fått företagen att förstå hur viktig idrott är i samhället.

Sune är redan en legend i föreningen, han har varit med i styrelsen för TVSK i 20 år och höll i VSK:s julmarknad i Vagnhärad i över 10 år.

Han har även rott över Ålands hav 20 gånger i "Postrodden" som går från Grisslehamn i Sverige till Eckerö på Åland, en tävling med gamla anor. Han har sprungit maraton och åkt Vasaloppet samt sprungit samtliga Lidingölopp. Lidingöloppet består idag av ca 15 000 löpare. Endast tre av dessa löpare i Sverige har sprungit samtliga lopp på den långa banan 3 mil. Han har stor kunskap inom styrelsearbete eftersom han suttit i TVSK:s styrelse i många år och är en stor tillgång för idrotten inom Trosa Kommun och TVSK-föreningen.

VHF:s skrivargrupp

Rymmer hemifrån

En kväll när pappan går in i sonens stökiga rum är sonen spårlöst borta – och istället hittar pappan den här lappen:

Kära pappa,

Det är med stor sorg som jag skriver till dig. Jag var tvungen att fly hemifrån med min nya flickvän Stacy, för att undvika en konfrontation med dig och mamma. Jag och Stacy har sann passion, och hon är så snäll. Jag visste dock att du inte skulle tycka om henne på grund av alla hennes piercingar, tatueringar och punkkläder. Hon är dessutom betydligt äldre än jag. Men det är inte bara vår starka passion, pappa. Stacy är gravid. Hon sa att vi kommer bli lyckliga tillsammans. Hon äger en släpvagn i skogen och har en hög med ved så det räcker för hela vintern. Stacy och jag delar också drömmen om att skaffa många fler barn. Hon har också fått mig att inse att Marijuana verkligen inte skadar någon. Vi odlar det själva i skogen och kan byta gräset mot all den kokain och ecstasy vi vill ha.

Under tiden hoppas vi att forskningen kommer hitta ett botemedel för AIDS så att Stacy kan bli frisk. Det förtjänar hon verkligen. Oroa dig inte pappa, jag är 15 år, och jag vet hur jag skall ta hand om både Stacy och mig. Någon dag kommer vi säkert tillbaka och besöker dig och mamma, så att ni kan lära känna alla barnbarn.

Med vänliga hälsningar.

Joshua

P.S. Pappa, inget av det ovanstående är sant. Jag är hemma hos Jason. Jag ville bara påminna dig om att det finns värre saker i livet än mina skolbetyg som ligger hemma på köksbordet. Ring mig när det är säkert för mig att komma hem!

Författare okänd

Litet korsord

I förra årets skrift fanns ett litet korsord. Här kommer lösningen.

	¹ P
² R	8

Lodrät 1: Liten bunke

Vågrät 2: Liten gnagare

Utgivning: Vagnhärad's Hembygdsförening.
Redaktion: Per-Olof Gustafsson 070-885 66 45,
Barbro Gustafsson 076-875 71 42,
Laila Nilsson 070-637 26 62,
Gunilla Eriksson 0156-101 35,
Leif Beskow 0156-141 15,